

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 4. * LEDEN 1904. * R. VI.

Fünfšpic.

(Jiří Čermák.)

Sestupovali jsme s Predilu — naše trojice a několik kroků před námi náš »tělesný« vůdce Ivan Mrakič, jenž nikdy, ani na silnici, nepotlačoval v sobě darů výtečného vůdce a šel vždy napřed právě tak, jakoby hledal cestu na dosud nedostoupenou horu. Nadívavše se dosti na jeho mohutná záda, ověšená centovým aparátem a jistě o nic lehčím ruksakem, nafouklým jako balon, snuli jsme plány na zítřek. Je to již patnáctý den, co Mrakič s námi chodí (vyjímaje třídní odpočinek v Bovci), zítra mu dáme tedy absolutorium a sami půjdeme do Trbiže. Nu, a tam uvidíme, co bude možno dále dělat. Musím prozraditi, že trbižské nádražní dobré jídlo a neméně dobré pití nás vždy mocně lákalo, tak že jsme i nejedno celé půldne — ovšem deštivé — strávili pod jeho pohostinnou střechou u budějovického moku raději, než kde jinde.

Právě jsme si dělali zase laskominy, když se před zraky našimi otevřela pochmurná kotlina Rablská. Bílé domky, tisíce se pod mocnými boky Krajeska Hribu a Fünfšpice, a rozsáhlé nánosy divoké Zilice, jež prodrala si na sever mezi oběma horami cestu k Trbiži, byly již ponořeny v podvečerní stín. Poslední paprsky zapadajícího slunce ozařovaly mohutnou, k jihozápadu obrácenou stěnu Fünfšpice, jež s Rablem — tulcím se k jejímu úpatí jako pouhý lem zeleného hávu, jimž hora halí svoje rozryté boky — tvoří imponantní dojem. Tisíc metrů nad temné údolí zdvižený, v pět hrotů rozeklaný hřeben, opřený třemi mocnými, zelení pokrytými pilíři, zardělý v polibcích lou-

čícího se slunce, byl tak úchvatným obrazem, že jsme neodolali — a plán na zítřek byl rázem změněn. Mrakiče si ještě na zítřek necháme. Půjdeme sice do Trbízě, ale nikoli již tolikrátě šlapanou silnicí, po březích bujné Zilice, kde již nejen všech pět veršů na štítu hospody »Zlatorog«, ale i každý krok známe dokonale z paměti, nýbrž přes Fünfšpic.

Ráno vyjdeme, tak asi za 3 hodiny jsme nahoře, sestup do Remšendolu snad nebude déle trvat, o 4. odpolední můžeme už odpočívat v Bindrově hospodě »Zur Pariserin« a v podvečer se dostaneme pohodlně po silnici do Trbízě. Znameníť nápad.

Mrakičovi, jenž Fünfšpic neznal — právě jako celou Mangartskou skupinu — ale byl ochoten, jako vždy, nás provázeti, dán úkol informovati se o cestě na vrchol u rablských domorodců.

Noc strávili jsme klidně v tichém »Gasthaus zur Forelle«, v poslední době absolutně nejlepším to rablském hotelu.

Druhého dne — 29. srpna 1903. — bylo právě 9 hodin z rána, když, odeslavše všechny zbytečné věci napřed do Trbízě, lehce vyzbrojeni vydali jsme se na turu. Mrakič se včera nejen vyptal na cestu, nýbrž i kus cesty sám si prohlédl; nemusili jsme se tedy — aspoň pro počátek — s hledáním zdržovati. Před posledními domky rablskými opustili jsme silnici a zahruli jsme v pravo do luk a úzkou pěšinou mířili jsme k úpatí hory. Široké koryto potoka překročili jsme nedaleko terče rablské střelnice, pak přešli jsme ještě jedno menší, vyschlé koryto. Po té jali jsme se stoupati vzhůru hustým lesíkem a ještě hustším podrostem, jenž celkem postup značně zdržoval. Překonavše ještě dva neširoké pruhy ssutek, kde i opatrný krok měl v zápětí kamennou lavinu, dosáhli jsme prostředního pilře, po němž jedině možno vystoupiti přímo na střední vrchol. Z prvu jdeme po kraji strže, jež se zařezává z jižní strany hluboko do travinátého srázu; pak tímto srázem příkře vzhůru — nutno užiti všech čtyř končetin — postupující celkem více směrem k východu. Nad námi ční skalní stěna, třeba tedy držeti se více v pravo. Po několika krocích stezka, jejíž stopy jsme dosud tu a tam postřehli, mizí v terrainu, strží úplně podrytém.

Situace je následovná: Před námi na sever ční stěna, rovněž tak na východě; orientace stížena tím, že výhled jimi zamezen. Mezi oběma však viděti ústí rokle — klíč to patrně k další cestě. Nezbyvá než traversovati severní stěnu, abychom rokle té dostihli. Je to dosti obtížná práce. Chvillemi pohybujeme se na výstupcích zšíří sotva dvou prstů, chvílemi zase jediným záchytem je větévka klěče nebo chomáč trávy. Konečně vstupujeme do dna rokle, jež z leva spadajíc, protíná celý prostřední pilř hory. Kolmé stěny tu trčí s obou stran; dno její, velice příkré, je ssutkovité; místy rostou mohutné stromy. Postupujeme do výše, přidružující se levé strany, jež na konci rokle splývá se dnem, tvoříc jakousi terasu pod pravou stěnou. Stín mohutných modřínů zde bujících zve nás k zaslouženému odpočinku.

Je již 11 hodin; vedro začíná jevití účinky. Ze $\frac{3}{4}$ litru vína, které Mrakič nesl v ruksaku, třetina padá na osvěžení vyprahlých úst. Ozývají se první hlasy nespokojenosti, ježto pozorujeme, že protější Krajeska Hrib nás ještě o hodně převyšuje a že nejsme o mnoho výše, než je

Rablské prohbí. Za to vyhlídka do Višské skupiny je úchvatná. V září poledního slunka rýsují se na obloze mohutné štíty: Viš, Divja Koza, Krnična špica, Vysoká Polica, spadající do hlubokého údolí Trbízské Krnice, jež se zdají téměř amfiteatralně obklopuvati.

Avšak — čas kvapí a my dosud nedosáhli jsme ani poloviny cesty, nutno stoupati dále. Na sever terasa se úží a tratí se v hladké stěně. Obracíme se tedy více v pravo a traversující nevelkou stěnu, dosahujeme širokého kuloiru. Odtud pohled do Višské skupiny ještě nádhernější; k jmenovaným již vrcholům přibývají Vlaštovčí štíty, jichž špice vyhlédají za táhlým hřbetem Krajeska Hribu.

Další cesta — poněvadž nad námi na levo ční skalní převis a kuloir končí v stěnách — vede nevysokou stěnou na sráz, porostlý lesíkem kosodřevin. Těmi postupujeme, ač ne právě pohodlněji, přece rychleji, stále příkře až na hřeben. Ten se zužuje, po obou stranách zejí rokle, a vede konečně úzkou, asi $1\frac{1}{2}$ dm, lištou v skalní stěně na dno příkré strže. Tu překračujeme a vystupujeme v pravo do travinátého, řídkce klečí porostlého skalního srázu. Je $\frac{1}{2}$ 12. Zahybáme více k jihovýchodu.

Po chvíli objevuje se nám, v úctyplné ještě výši, tré z věží Fünfšpice. Zmocňuje se nás nejprv překvapení, pak zklamání. Opět se ozývají hlasy nespokojenosti, neboť jsme se domnívali, že jsme již mnohem výše. Jdeme dosti hustým lesem; silně se nyní zatáčejíce na levo, dostihujeme opět hřebenu, jenž jest téhož rázu, jako hřeben doleji překonaný. Zprvu široký, stále se zužuje, až tvoří téměř pouhou zeď mezi dvěma hlubokými stržema a vede do stěny. Drolivou její skalou soukáme se zase na sráz klečí porostlý, místy hrubým šterkem pokrytý. Postupujeme nejprve v serpentinách, pak přicházíme z leva do nevelkého žlebu — před námi trčí kolmé stěny. Až sem místy pozorovali jsme stopy stezky. Zde však mizejí stopy ty definitivně. Co dál? V pravo, jak se nám zdá, je terrain přístupnější; několik komínů, doufáme, že umožní nám další výstup Mrakič tedy vydává se na výzkumnou cestu a šplhá skalami do výše — (naš kodak zachycuje jeden moment jeho svižného postupu). Po chvíli se vrací a potvrzuje naši domněnku, že bude asi tudý možno vzhůru proniknouti. Skála jest tu, dle prohlášení jeho, pevná a spolehlivá; neuznáváme tedy potřebu lanem se zabezpečovati, neboť to vždy znamená značnou ztrátu času.

V pevném přesvědčení, že máme před sebou vzdorné stěny vrcholové věže, vstupujeme do dolního ústí komínu. Mrakič dává známý horolezecký povel — nutno z obavy před možným pádem kamení stoupati těsně za sebou. Prvý vstupuje do komína dr. Růžička, pak následují já, za mnou Dvorský — agmen novissimum tvoří Mrakič.

Komín, ač značně příkrý, je ku podivu pevných záchyťů a spolehlivých stupů. Prolézáme jím, sice exponovaně, ale bez valných obtíží; pak následuje několik metrů snazších skalín, načež v témž pořádku vstupujeme do nového komínu, tentokrátě téměř kolmého. Lezeme jeden těsně za druhým asi až do polovice. Skála, doleji tak pevná a spolehlivá, čím výše, tím byla zvětralejší; summum však dostavilo se nyní. Prvý lezec se po chvíli ozval, že nemůže dál, že není pořádných záchyťů. Postavivše se tedy do police vyčkávací, čekali jsme, až

se zase o kus nahoru posune. — Sotva však se tak stalo, již sypala se salva kamení komínem dolů na nás.

Mrakič odvážným skokem na malý, výše v boku komína čníčící výstupek skalní unikl z dosahu kamení. Dvorský, jenž se vydrápál chvatně za ním, nemaje již místa na prostoru sotva pro jednoho stáčícím, držel se ve visuté poloze Mrakičovy napřažené, mohutné tyče. Mně nezbylo než kvapně přitisknouti se ke stěně a očekávati věci budoucích. Děšť kamenů větších a menších rachotil nade mnou, přšel mimo mne a v mohutném oblouku se vynmrštuje přes okraj komínu beze zvuku mizel v bezedné hlubině. Tu a tam některý zavadil mi o ruk-sak, tak že jsem byl v obavách, zda kodak, skrytý v jeho útrobách, těmi nárazy nepřišel na zmar. Voláme nahoru na lezce, aby se zastavil, ale odpověď z hůry zní: »Nemohu, visím jen za prsty —« a zase nový příval kamení drží mne v šachu, přilíplého na skálu. Trapné vteřiny míjejí. Čekám každou chvíli, že mi přiletí na hlavu sám lezec . . .

Konečně pád kamení ustal a z hůry jásavé: »Přej! to byla dřina!« oznamuje, že komín zdolán. Osvobozen vystupují rovněž na onen skalní výstupek, který zatím oba uprchlíci opustili, a následují za nimi. Po úzkém, zvětralém a velice příkrém hřebínku značně exponovaně obcházíme onen šeredný komín a dostihujeme místa, kde dr. Růžička odpočívá.

Šťastně se zase shledavše, lezeme dále shnilými skalami, kde každý kámen, ať malý nebo velký, při doteku se viklá nebo hned vyloží. Konečně dostáváme se, překonavše ještě jednu stráž, do pohodlnějšího terénu, na sráz řídké travami a klečí porostlý; tudy postupujeme stále příkře vzhůru. Pak zahýbáme směrem k severu pod vlastní vrchol na širokou římsu a tu odpočíváme. Odtud jest viděti obě severní věže Fünfspitze, nádherně osvětlené poledním sluncem. Bohužel, že tu polední slunce tak vydatně páří. Naše obrovská žízeň nedá se oklamati ani cukrem, ani čokoládou a vína máme již jen 1/2 litru pro čtyři osoby! Mrakič tedy místo odpočinku jde pátrat po vodě. Ale marně.

Vrací se však s nepořízenou a utěšuje nás, že už viděl vodu — dole v Remšendolu. Nezbyvá tedy, než obětovat polovici zbylého vína. Každý z nás posiluje (!) se 1/10 litru vína. Na to opouštíme římsu a krátce na to, o 2. hod. odpolední, snadným, asi 10 m. vysokým komínem dosahujeme vrcholu.

(Pokračování.)

*

Skupina Kaninská.

Monografický náčrt, jež napsal Dr. Vladislav Růžička.

(Pokrač.)

Naprosto odlišný pohled poskytuje se pozorovateli se strany jižní, ku př. s luk za Bovcem na březích Soče. Sotva lze si představití mohutnějšího dojmu a zvláštějšího pohledu. Obraz, jež dává Kamenné Moře ze Saalfeldenu, ač vybízí k tomu, nelze s tímto ani srovnávati, jsmet v Saalfeldenu hor mnohem dále. Bovec však leží bezprostředně

na samém úpatí Kaninu a to v poloze velkolepé, kterou bych srovnal asi s polohou Innsbrucku, zajisté se souhlasem všech, kdo obě města znají. Tím, čím Karwendel k poloze Innsbrucku, tím Kanin k poloze Bovce přispívá. Bude se mi později ještě zmíniti o městě Bovci samém, nyní pouze několik slov o vzhledu, kterým vyznačuje se z něho horstvo Kaninské. Pozorujeme je odtud en face, a podobnost jeho s Kamenným mořem jest s této strany nejvíce zřejma. Průměrem 1500 m vysoko nad Bovcem zvedá se obrovitý a nepřetržitý val horský jako »hradná mura« na severu města, jehož bílé a hnědé domky v husté zeleni rozptýleny choulí se u jeho paty. Veliký val ten jest velmi markantní a hlubokou prorvou, vedoucí k sedlu Preválskému rozdělen na dvě polovice. Západní nese následující z Bovce viditelné hroty: Kopu, Konj, Veliki Škedenj, Mali Škedenj, Ovčji Vršiče, Jerevčeve Police, Stedor, jehož hrotitý vrchol střeží s levé strany vchod na sedlo Prevalu*); na druhé straně stejnou úlohu má Vratni vrch, za nímž (ve vsedlení) viděti Lopu. Od Vratního vrchu na východ táhne se téměř nečleněná polovice východní smírnou vypulínou. Plešiuce zvedá se pak k vršku Čukle a vrcholí Velikim vrchem. Kdežto basis tohoto valu bez jakéhokoliv předhoří z údolí Soče se zvedajícího jest lukami a malebnými skupinami stromů pokryta, zvedají se v jeho západní polovině hned nad nimi tmavošedé, přímo černé srázy, pak vine se široký pruh temné zelených lesů, nad nimi pak svítí jasně bílé škrapoviny, z nichž šedé hroty vrcholů ční k modru nebes. Polovina východní téměř bezlesá, zvedá se příkrými terrassami, na nichž tu a tam modřínový háj a ojedinelé stromy, z údolí a šedohnědavými tóny svých boků kontrastuje mocně i s temnou modří oblohy i s libeznou zelení údolí. Celkový dojem tohoto pohledu je pochmurný — divoká pustota zeje z těchto stěn a dává tušiti nehostinnost náhoří samotného. Celý řetěz vypadá jako zbytek hradu nesmírného, jehož hradby a věže stojí dnes opuštěny a vydány všanc psotám a nepřízni všech živlů. Nedično věru, že pověstí lidové vyhostily na Kanin duše prokleté, nčnalézající klidu ani po smrti a zalidnily ho strašidelným jejich řáděním.

Však za to z Rezje! Bůh ví, čím to, ale tu cítíme, že dýšeme pod nebem italským, vše nabývá vzhledu přívětivějšího, radostnějšího. Kdo neváhá podniknouti některý z úmorných přechodů z Bovce přes Rezjanský hřeben do Solbice nebo Ravancy bude odměněn stejně nádherným jako poučným a také zde, ze západu, zcela novým pohledem na skupinu Kaninskou. Kanin vrch, Črni Vohu, Velika a Malá Baba, Mulec a Skutnik vznášejí se zde růžově zabarvení vysoko ve vzduchu v závěru údolí, a co hora, to samostatný krásný útvar, ať již vyjmeme pyramidu Kaninu, či velkolepou kopuli Veliké Baby anebo jehlan Mulece. Ne nadarmo libuje si pan Sorč, poštovní Bovecký, závěr Rezje jako druhou Trentu.

Nuže tedy — odkudkoliv hledíme na skupinu Kaninskou, vždy poskytuje nám pohled zajímavý. Jestliže s Montážských salaší poutal pohled na ledovce svými kontrasty, z Rezje naopak harmoničnost tvarův

*) Cestou směrem k Črez Soči anebo k Dvoru je za Stedorem viděti i část Prestreleniku.

a barev, z Bovce pak impozantní a desolátní pustota a divokost — tu věru byl by na rozpacích, kdo by vytýkali chtěl skupině naší nedostatek některého estetického elementu krajinného.

Tou rozmanitostí ovšem, jako skupina Višská, se Kanjin nevyznačuje. Jeho orografická struktura jest rázu zcela odlišného. Žádný vrchol Kaninský — ani Velika Baba k Rezji — nemá ani z daleka takových nesmírných stěn, žádný hřeben jeho tolik a tak rozmanitě utvářených zubů, jako je nacházíme na severním úbočí hlavního hřebene Višského. Skupina Kaninská nemá také žádných hluboko zarytých údolí ve svém nitru mimo jedinou Rezji. Za to však vyznačuje se tím, že jádro její vypíná se na severu i jihu bezprostředně a příkře z hraničných údolí a vytváří ve výši kolem 2000 m rozsáhlé plateau, na které pak vlastní vrcholy a hřebeny, výše ovšem relativně nepatrné, jsou nasazeny.

Zajímavost tohoto horstva nespočívá tedy v bohatém jeho rozčlenění, které by podmiňovalo mnohost a různotvarost elementů orografických. Na horstvu Kaninském neobdivujeme se velkolepé budově architekta přírody — skupina Kaninská jest zříceninou a podivuhodná, nesrovnatelná s jinými skupinami Julských Alp jest na ni ničivá práce živlů, zejména vody a vlivů fyzikálně-chemických atmosféry a tepla u svém souhrnu jako větrání skalín. Zjevy, které zejména v prvním směru na plateau a vrcholích Kaninských lze pozorovati, možno bez dlouhého uvažování po bok postaviti světoznámým úkazům analogickým, z Kamenného Moře Salzburského popsáním, ba z části i nad ně.

Leč Kaninská skupina jest tak vzdálena ruchu cestovního, že vědomost o tom dosud nepronikla. Nedostatek turistického ruchu jest zaviněn odloučeností tohoto horstva od vyšlapaných cestiček obvyklého proudu cestovatelského. Z Trbiže, která jest hlavním turistickým centrem Julských Alp, rozlévá se proud tento dvěma směry hlavně: jednak k Lublani, jednak k Pontebbě, nacházejí tu dosti dobrých komunikací, pohodlnou silnici a především železnici. Těch ale právě nedostává se údolím skupiny Kaninské.

Železnice sotva se jí dotýká na severozápadním cípu, činic bližším jedině údolí Rezje. Pro širší kruh cestujících, totiž ty, kdož volí pohodlné cesty, jest vlastně Rezjuta jediným vyhovujícím východištěm k jeho návštěvě. Ležít jednak na světové trati železniční, jinak má aspoň až do Ravancy, hlavního místa tohoto údolí, spojení poštovní. Dále do závěru Rezje beztak málokdo z té hrstky sem pronikajících turistů se vydá. Mimo to má Rezjuta tu výhodu, že Chiusaforte, ze severu nejbližší nádražní stanice na téže trati, jest zároveň výbornou údolní stanicí turistickou, kde hlavně hotel bratří Pesamosců skýtá všecken komfort a vyhovuje každému požadavku*). Z Chiusaforte pak lze výlet do Ravancy a zpět pohodlně za den vykonati.

S Trbiží spojena je skupina Kaninská silnicí gorickou, vedoucí údolím Rablským přes sedlo Predel, osady Strmec, Srednji a Spodnji Log do Bovce. Silnicí touto zprostředkuje spojení Bovce s Trbiží pošta. Toto spojení dlužno však nazvati primitivním, ježto jezdí pouze jeden

*) V hotelu tomto vyvěšeny jsou nákladem našeho odboru vyšlé mapy Alp Julských a skupiny Višské.

vůz denně každým směrem, který pojme nejvýše pět osob. V Trbiží, Rablu i v Bovci lze sice najmouti soukromý povoz, ale shánění jeho a vyjednávání s majiteli, kteří se málokdy drží úředně přeepsané taxy, není zaměstnáním pro každého. Ostatně není třeba odůvodňovati zkušenosť dostatečně zjištěnou větu, že turistický proud se udržuje hlavně tam, kde se mu vykáží určité stabilní maršruty. Ne tam, kde turista spojení účelné najíti může (když se všechny okolnosti shodnou), ale tam, kde ho s bezpečností v určitou chvíli najde, obrací se velký cestovní proud. Zvýšení proudu tohoto ve skupině Kaninské, hlavně ovšem na routě Trbiž-Bovec, o kterou nám jde především, předpokládá tedy zajištění řádného, nepředraženého, vždy dosažitelného spojení, které by každý turista mohl do cestovního plánu svého k železnicím připojiti. Při tom bylo by také dlužno rozřešiti otázku pohodlnějšího připojení této tratě Trbižsko-Bovecké s železnicí, spojující Udine s Pontebbou. Dosud jsou údolí (Jezerní, Raccolanské a Ovčejské) spojení toto umožňující přístupna pouze pěším a to poměrně namahavými, dlouhými pochody.

Obtíže, které se řešením otázek těchto pro rozvoj turistiky a blahobytu domácího obyvatelstva velmi důležitých staví v cestu, jsou zajisté veliké, ale při dobré vůli a součinnosti všech směrodatných faktorů nikoli nepřekonatelné.

Nuže, komu v první řadě musí záležeti na zvýšení turistického proudu? Zdaž ne hotelierům a hostinským, kteří mají své závody na těchto routách? Eventuelní svaz hotelierů a poštmistrů, na způsob toho, který ku př. v Tyrolsku na mnoha místech postaral se o náležité spojení, opatřil by zajisté potřebný kapitál, aby z Trbiže do Bovce opět zřízeno bylo pravidelné buď povozní anebo omnibusové či automobilové spojení, řídicí se určitým jízdním řádem. Jsem přesvědčen, že sjednané tváře zúčastněných hotelierů v první řadě by svědčily o účelnosti tohoto zařízení. Zařízení by mohlo býti také analogické s okružními jízdami ze Salzburgu ku Königssee z hotelů tamějších podniků.

Co se týče údolí Jezerního, Raccolanského a Ovčejského, která překračují říšskou hranici, tedy ovšem zřízení povozní komunikace naráželo by na velké, ne-li nepřekonatelné překážky, ovšem méně z důvodů nepřístupnosti, jako z důvodů vojenských. Přes to mohlo by i zde spojení býti zjednáno, kdyby v Rablu a Chiusaforte, resp. v Bovci a Ravai byli pohotoví mezkáři s jízdními zvířaty, eventuelně i mezky tažené vokolé lenoškové vozíky, které by hlavně v údolí Jezerním a Raccolanském se daly s výhodou použiti. Mimo to by bylo nutno pro pěší tu z Bovce upravití pohodlné přechod přes sedlo v Planjeh, který při stoupání sice snad příkřejším než sedlem Krnica nebo Predolina i do závěru Rezje, ale za to by vyžadoval doby kratší, byl rozhodně zajímavější a poskytoval mnohem více obrazů velehorských nežli přechody dosud užívané.

Je mo, že kdyby o vytčené zde požadavky bylo postaráno a jen poně reklamy v centrech turistiky pořizeno, zvedla by se návštěva skupiny Kaninské měrou netušenou, neboť již jízda z Trbiže přes

Rabl a Predel odměnila by každého dostatečně. Sesilující se proud turistů měl by pak v zápětí nutně doplnění a zlepšení hostinství podél uvedených rout.

(Příště dále).

*

Na kole Alpami.

Píše M.

(Pokračování).

Z Brunnecku měli jsme dle programu jeti přes Cortinu, Pieve di Cadore, Forni di Sopra do Chiusaforte a do Pontebby, avšak tvrdšíjny déšť přinutil nás, že jsme se z Cortiny vrátili do údolí Drávy a zopakovali až do Lienzu turu provedenou před dvěma lety, ovšem za daleko příznivějších podmínek.

V Lienzu konána válečná porada o dalším postupu; jednohlasně odsouzeno údolí Drávy jako jednotvárné a nedůstojné pro provozování sportu odborníky, kteří dva dni před tím ve výšinách chýše Warnsdorfské s takovou virtuositou cyklistiku provozovali, i usneseno nejbližší příští pas směrem severním vzít útokem. Příležitost k provedení tohoto plánu naskytla se nám velmi brzo, neboť již asi 6 km za Lienzem ukazovatel na rozhraní silničním lákal nás svůdně v levo na Winklern směrem k Vysokým Turám skupiny Glocknerské.

Uposlechnuvše vábného pokynu dospěli jsme ještě téhož večera do Winklern, kdež jsme svůj cestovní plán definitivně upravili v tom smyslu, že se vydáme přes Ober-Vellach do Mallnitz a odtud převedem kola přes Mallnické sedlo do Gastýnu. Jak rozhodnuto, tak i provedení až do Mallnitz neskýtala cesta zvláštních dojmů, toliko ohromné bláto před Vellachem a nádherné lesy mezi touto obcí a Mallnicemi utkvěly mi v paměti. V Mallnicích bylo velmi živo, všude plno dělného lidu zaměstnaného při pracích na tunelu dráhy Turské, nezbytní Vlaši, srnať Chorvaté i Slovinci ano i několik Čechů svorně popíjeli s přířazeným rámušem v čeledníku hotelu; nás pak zajímala po zkušenostech nabytých na Birnlücke nejvíce otázka, jak vytvářejí se budoucí poměry terénu a počasí; neboť myšlénka, že bude nám opakovat se i snad v jiném vydání přechod přes Birnlücke, příliš růžovou nádou na nás nepůsobila.

Počasí druhého dne předstihlo veškeré naše předtuchy; jak z konve a teplota klesla tou měrou, že nás hostinská před odchodem varovala, ježto prý dle jejich zkušeností nebude lze jej prov. Pro množství sněhu. Než varovný hlas zůstal oslyšán a my zahalivše do nepromokavých pláštěnek, vydali jsme se na cestu. Až do tak zv. Gartské chýše šlo vše poměrně hladce; bezprostředně nad chýší přivý nás první vločky sněhové a neprošlo ani půl hodiny, když octly se v sněhové vánici provázené koncertem skučícího víchru. Sn stále přibývalo a brzy zapadli jsme do něho po kolena. Uvázli-li jář, že jsme nebyli sami, nýbrž v průvodu svých věrných bicyklův, jaždým krokem ve spoustách sněhových stávaly se balastem obtížně a odpornějším, a představili si, že jsme byli oděni pouze letním dressem

při teplotě, jež dle měření přitele spolucestovatele obnášela 4 stupně pod nulou, uzná zajisté, že situace naše nebyla závidění hodna. K tomu dotyk železa způsoboval palčivou bolest; již jsem se na konec shostil jen tím, že jsem přivázal si kolo i s veškerými cestovními rekvizitami ve váze celkem 20 kg. řemenem na záda a v tomto výstroji, ruce ukrýváje pečlivě v kapsách, proklestil si cestu sněhem s napjetím všech sil až na vrchol. Můj spolucestující, jenž neodhodlav se k tomu způsobu dopravy, kolo až na sedlo »řádně podle předpisu« vytačil, pocituje ještě dnes na koncích prstů ruky následky omrznutí přivoděného dotykem železných součástí kola.

Hospodář chaty uvítal nás ojiněné a sněhem pokryté s nýmým údivem, maje patrně za to, že orkán svál nás přímo z nadpozemských krajů na zeměkouli, a teprve vlídně přednesená žádost naše za poskytnutí občerstvení přivedla jej do rovnováhy. Konserv i nápojů bylo v chatě s důstatek, i nelze se diviti, že talíř horké polévky a teplo sálající příjemně z rozpálených kamen v brzku nám dalo zapomenouti útrap ještě před půlhodinou zažitých.

Ježto víchřice sněhová neustávala a přenocování na chatě nebylo v našem programu, — dbáno totiž úzkostlivě na to, aby cestovní plán byl přesně dodržen — rozhodli jsme se asi po hodině sestoupiti ještě téhož dne do údolí Gastýnského. Pro spousty sněhu nebylo lze na vedení kol pomýšleti, i uvítali jsme s nadšením návrh hospořadův, že obě kola přiváže na tak zv. kraxle, t. j. druh nosítek, jichž horalé užívají k dopravování zboží a snese je až na místo, odkud bude již lze je vésti. Obdivovali-li jsme se již zručnosti, s jakou hospodář kola na nosítka upevnil, uvedla nás v opravdový úžas síla horalova, jenž bože se nad kolena do sněhu s velikou opatrností a nedávaje znáti ni nejmenší únavy, úkol svůj opravdu mistrovsky provedl; v té chvíli připadali jsme si i se svými sportovními výkony pravými ubožáky. Rozloučivše se srdečně se svým průvodcem, dorazili jsme přes t. zv. Nassfeld k chatě Marie Valerie a odtud sjeli již po kolech přes Böckstein a Gastýn do Hof Gastýnu. Druhý den dopoledne skončena tura v Lendu (z Mallnitz celkem 58 km.)

Pravým opakem této tury byla cesta, již jsem v roce následujícím (1902) a sice opět v měsíci září podnikl do Dolomitů. Po celých 8 dní na kole ztrávených nespátřili jsme takřka mráčku na nebi, příjemný žár jihotyrolského slunce udržoval nás stále v náladě nejlepší a velkolepá scenérie bizarních vápencových jehlanů nejsou rušena ni nejmenším závojem mlhovým zůstavovala v nás každý den dojmy téměř nezapomenutelné.

Cesta brala se tímto směrem:

1. den Innsbruck—Franzensfeste—Brixen—Waidbruck 102 km.
2. den Waidbruck—Sv. Ulrich—San Christina—Sellajoch 30 km.

Z Waidbrucku do San Christiny vede slušná silnice, pro značné stoupání ovšem pouze na několika málo místech sjezdná, za San Christinou počíná horská stezka. K dolíčení krásy trati této postačí zajisté uvésti toliko jména: Rosengarten, Schlern, Langkofel! Přibyvše poměrně dosti brzy na pas, podnikli jsme ještě k večeru malý výstup na blízký

Družstvem. Zde je povinností přispěti, má-li kraj tento býti udržen slovanskému alpsmu. Prozatímní akce pomocně ujal se akademický kroužek S. P. D., jenž prosí o dárky jakéhokoliv druhu (peněžené šatstvo atd.) k rukám starosty p. Otakara Vondráčka na Smíchovč, Jakubská ulice č. 11.

*

Z Jezera se nám sděluje ze dne 22. prosince, že v údolí není skoro sněhu, neboť slunce v první polovici prosince svítilo mnoho. Za to ve druhé polovici počalo pršet; déšť trval pět dní. Na horách je sněhu mnoho, česká chata vyhlíží ze sněhu jen částí střechy. Cesta k ní pro nebezpečí lavin a mnoho sněhu neschůdná.

Varianta cesty z Jezera na Virnikov Grintovec, 1658 m, červeně značené českým odborem Slov. Alp. Družstva, nalezl a modře označil prof. Dr. Johannes Frischauf. Cesta tato jest o něco kratší, než cesta červeně značená, neboť se při ní uspoří ztráta výšky; také je v prvé své části příjemnější a hezčí, vedouc mírným stoupáním neustále v lese. Naproti tomu je v oné části, kde červeně značenou cestu zkracuje, méně zajímavá než tato. Kdežto »červená« cesta zatáčí okolo fary v levo na svahovitý palouk, vedouc pak dále podél lesa, cesta »modrá« vystupuje z fary přímo vzhůru do lesa, malou chvíli značněji stoupajíc, přechází pasekou, zabočuje v levo přes rokli, za níž dále jen nepatrně stoupajíc sejde se s cestou »červenou« asi 30 neb 40 kroků před salašnickým stavením, aby ji však hned za tímto opět opustila. Cesta »červená« sestupuje pak od stavení tohoto dolů na levo; cesta »modrá« jím rovně prochází a zahýbá pak do levého horního kouta palouku, stoupá pěkným lesem zprvu jako vozová, později, v levo odbočujíc, mění se v pěšinu poněkud strmou, jež však brzy stává se horizontální a vychází na sedlo, od Virnikova Grintovce na severo-východ položené. Odtud je pak již cesta společná.

Poštovní spojení mezi Krání a Jezerem. Letos konečně zařízeno bude pohodlné osobní poštovní spojení, o které usilovali jsme již několik let. Opětovným žádostem našim nebylo vyhověno; na podzim obnovil náš ústřední výbor v Lublani žádost o spojení to. Poštovní ředitelství oznámilo nyní dle sdělení pana Muriho družstvu, že ministerstvo obchodu svolilo k tomu, aby od letoška bylo zavedeno přímé spojení z Kráně do Jezera. Dosud jezdil pohodlný poštovní omnibus toliko k Povšnarovi; nyní pojedje od 15. června do 15. září denně z kráňské pošty povoz pro 6—8 osob až do našeho letoviště. Pozdě, ale přece! — Jsme povděční ústřednímu výboru za jeho snahu, která měla plný výsledek.

Návštěva logarského údolí. Prohlížel jsem letos starou i novou knihu návštěvníků u Piskerníka. První turisty zapsané nalezl jsem z r. 1876; před tím data nejsou známa. R. 1886. zapsali se do knihy 83 turisté; v následujících letech 75, 61, 87, 67, 130, 63, 83, 81, 67, 108, 86, 96, 84, 144, 185, 135, 245. Roku 1894. vyložena byla nová kniha, do které se zapsali 274 turisté, v dalších letech 353, 251, 275, 245, 251, 213, 279, 291, r. 1903. pak do 26. září 350. S pozdějšími turisty lze páčiti návštěvu r. 1903. na 380 osob. To je číslo dosud nejvyšší. Od r. 1893. neklesla tedy návštěva pod 200 turistů, nýbrž stále roste. Roku

1893. založeno bylo Slovensko Planinsko društvo, r. 1894. byla otevřena Kocbekova chata; proto to velké číslo r. 1894. a vzrůstající návštěva za poslední desetiletí. — Do knihy ve verandě u vodopádu Rinky, která byla vyložena r. 1898., zapsalo se toho leta 111 turistů, dále 115, 77, 127, 154, r. 1903. pak do 26. září 167. — Letos zlepši se cesta údolím logarským a lze doufati, že tím přibude zase turistů. Také dráha ze Sinčavsi do Železné Kaple má význam pro návštěvu doliny. Přáti bylo by si ovšem, aby již brzy postaven byl zde hotel Rinka, co změnilo by úplně poměry.

F. Šijánek.

Nová silnice z Lubna do Lučí pod Ojstricou bude se stavěti již z jara. Ve dnech od 14. do 17. prosince 1903. byla provedena pochozí politická komise, které zúčastnili se okresní hejtman Supantschich z Mozirje, stav. rada V. Buka a vrchní lesní komisař J. Donner z Celje, zemský inženýr Eichkitz ze Št. Hradce a starosta okr. zastupitelstva v Gornjim Gradu Fr. Šarb. Vlastníci pozemků, které probíhá silnice, odstoupili většinou potřebné území zdarma, z části pak za nízké odškodnění. — Také silnice z Lučí do Solčavy má se řádně upravit. Úprava tato bude mít velký význam pro turistiku v Alpách saviňských. Výdaje rozpočtené na 108.000 K uhradí se 40% stát, se 30% země a 30% okres. Snad nebude daleká doba, kdy upraví se také v silnici cesta ze Solčavy do Logarského údolí.

Kocbek.

V Kocbekově chatě pod Ojstricí bylo r. 1903. 105 turistů. První, a sice najednou 13 osob, přišli 28. června, poslední 8. října. Dle bydliště byli návštěvníci z Terstu, Sv. Hypolita v Dolních Rakousích, Celje, Lublaně, Nového Města v Kráňsku, Zidaneho Mostu, Kráně, Kamníka, Mariboru, Št. Hradce, Ptujce, Lipnice, Slov. Gradce, Vídně, Nového Města u Vídně, ze Šlesvika a Holštejnu, a ovšem i z blízka. Z Čechů nepřišel nikdo loni do chaty; návštěvníci byli vesměs Slovinci a Němci. R. 1902. zapsalo se v chatě 98 turistů. Kocbekova chata byla otevřena 18. srpna 1894; toho roku navštívilo ji 72 turistů, v pozdějších letech 82, 74, 320 (r. 1898. v září byla zasvěcena u chaty kaple, kteréžto slavnosti zúčastnilo se mnoho osob), dále 72, 162, 102, 98 (v r. 1902).*)

F. Šijánek.

Lučská chata saviňské podružnice, postavená nad Lučemi na cestě ke Kocbekově chýši a k Ojstrici, byla otevřena r. 1898. Toho leta navštívilo ji 131 turistů, z nichž ovšem veliká většina byla přítomna slavnosti otevření; v dalších letech přišlo do chaty 25, 22, 9, 27, r. 1893. 34 turistů. Chata je malá, dobře však mohou přenocovati v ní čtyři osoby. Hodí se dobře k odpočinku, i také ku přenocování pro ty, kdo jdou z Lučí odpoledne směrem k Ojstrici, vyjdou později a nemohou dostihnouti do chaty Kocbekovy, nebo pro ty, jež stihne špatný čas. Chata je však čistá, pro malý počet osob pohodlná. Klíč vezmou turisté z Lučí.

F. Šijánek.

*) Dle této zajisté správné statistiky nenavštívil tedy žádný Čech r. 1903. Kocbekovu chatu saviňské podružnice, která tolik práce vykonala v Alpách saviňských před námi a vedle nás! A přece je návštěvníkům Jezera a okolí blízka a je položena nádherně pod vrcholem Ojstrice, s níž přehlíží se tolik světa, a lehko je dosíci jí. Čeští turisté v saviňských Alpách měli by všichni upravit své tury tak, by ji mohli navštívit. Doufáme, že letos se tak stane.

Red.

Chýše Mozirská saviňského odboru, položená v nejvýhodnější části saviňských předhor, byla r. 1893. navštívena 57 turisty; mezi nimi byl jediný Čech a to z Nového Bydžova. Otevřena byla v říjnu 1896. Ještě toho roku přišlo do ní 47 výletníků, v pozdějších letech 76, 62, 51, 46 a 57.

Baumbachova chata v Trentě má čím dále tím méně návštěvníků. Za celý lonský rok strženo za noclehy, jídlo i nápoje necelých 50 korun! A to ještě za leta meškali v ní vojáci na cvičení. Věc jest ovšem snadno vysvětlitelná, neboť chata stojí ve vsi Logu, v níž jsou dva hostince, Janeza Zorče a Antona Cudera, kdež je pobyt pohodlnější i levnější. Jinak turistický význam Trenty stále stoupá, neboť jest východiskem jak pro novou cestu na Triglav přes Doleč, tak i pro Křižke Podi — místo to budoucí slovinské chaty. Trenta jest lehkou přístupna z Kraňské Gory pohodlnou a nadměru zajímavou cestou přes Mojstrocké sedlo (4 hod.)

Stezka se sedla Luknja do údolí Trenty, nová, pohodlnější, byla Slov. Plan. družstvem dostavěna v říjnu 1903. — V říjnu zmínili jsme se o tom, že na rok postaví družstvo pohodlnou stezu z vratského údolí k sedlu Luknja, tak že budoucně bude přechod z Mojstrany do Trenty upraven výhodně.

Nový průvodce po Trbiži a údolím kanalským vydán byl J. Sieglem, městským radním v Trbiži, pod názvem: Markt Tarvis in Oberkärnten und das Kanaltal. Knižka vyšla ve Woerlově sbírce, má 190 stran a 30 ilustrací a jest opatřena mapou a panoramatem ze Sv. Višarji.

*

Různé.

Na Schafbergu hospodaří se letos v hotelu i v zimě.

Na Mont Blanc vystoupilo r. 1903. ze Chamonix toliko 47 turistů, značně méně, než rok před tím. Hlavní příčinou toho bylo špatné počasí, které ve skupině montblancské panovalo druhý a třetí týden v srpnu, kdy výstupů konává se nejvíce.

Rada kantonu walliského zapověděla v některých horských krajích vůbec střelbě srnčí, ježto bylo nebezpečí, že by tam úplně vyhynulo.

V Zinalu walliském dosavadní čtyři velké hotely, přibравše společníky, spojily se v jeden podnik. Ovšem že zermattský Sciler jest jedním z hlavních nových majitelů.

Vyčlenění velocipedů na hranici švýcarsko-francouzské. Švýcarský klub alpský vyjednával na podnět ženevské sekce své s francouzskou správou celní, za jakých podmínek požívati by mohli členové jeho téže výhody, jako členové Touring klubu, totiž aby nemusili při přechodu přes hranice platiti clo ze svých velocipedů. Volný přechod byl povolen na pouhý průkaz legitimací spolkovou, jež však musí obsahovati mimo jméno, povolání a bydliště člena také číslo stroje, dále tovární známku a typ, jakož i podpis vlastníkův. Legitimace na rok 1904. budou již tak zařízeny, aby žádané údaje v nich mohly býti vyznačeny.

V horstvo himalajské podnikl výlet v červenci a srpnu min. roku Dr. Bullock-Workmann se svou chotí. Na Mont Haramosh (14.000 stop nad mořem) zřídili si ochrannou chýši, z níž potom konali výstupy. — Dne 9. srpna opustili s více vůdci a 18 nosiči tábor, přešli přes basinský ledovec a přenocovali na úpatí vysoké hory, stojící v řetězu, který tento ledovec dělí od Chogo Loongura. Dne 10. srpna počate s výstupem na tuto horu a přenocováno ve výšce 18.400 stop. Třetího dne (11. srpna) dosaženo výšky 19.355 stop, kde přes polovici nosičů postiženo bylo horskou nemocí. Čtvrtého dne o 3. hodině ranní počal

vlastní výstup a o 7. hodině dosaženo vrcholu (21 770 stop). Úzký hřeben spojuje tento vrchol s hlouběji položeným plateau, nad nímž vyčnívají ještě 2 hory, vyšší než právě slezená. — Po malém odpočinku bylo vystoupeno po 3 hodinách na druhý vrchol, vysoký 22.568 stop. Dr. Workmann s 2 vůdci vystoupil pak ještě na třetí vrchol, vysoký 24.486 stop, čímž dosaženo posud nejvyššího výstupu, neboť posavadní nejvyšší výstup, na Aconcagua v Andech totiž, čítal 23.083 stop nad mořem.

*

Zprávy spolkové.

Dne 4. ledna 1904. o 1/2 8. hodině večer koná se třetí společený večer našeho odboru a to ve velkém sále ostrova žofinského. Na programu jest jednak část hudební, — čísla zpěvní přednese slečna Růžena Mattušová, čísla houslová pan Kolář, vyšlý ze školy prof. Ševčíka — jednak promítání obrazů z Alp Slovanských, zejména z Alp Julských a Saviňských. Večer pořádá se ku počtu upřímného přítele národa českého p. Ivana Hribara, starosty lublaňského, jež dobou tou dlíti bude v Praze, aby odevzdal diplom čestného měšťanství města Lublaně p. J. Legovi. — Diapositivy jsou dílem p. Dra. B. Jedličky.

Společenský večer, pořádaný českoslovanským akad. kroužkem, konal se dne 3. prosince v malém sále žofinském za neobyčejně četné účasti. Program zahájen přednáškou V. Dvorského o skupině Višské, jež doprovázena velikým počtem světelných obrazů (zejména z údolí Zajzery, Trbižské Krnice, Canale del Ferro; z úvalů Zapravy a Zaoltarji.) Po přednášce zapěla několik českých a slovenských písní slečna Milada Čančíkova, provázena vždy dlouhotrvajícím potleskem. K zduaru večírku přispěl pěvecký sbor Ilirije a slovinské kvarteto přednesem písní slovinských. Po vyčerpání programu rozvinula se v sále animovaná zábava. S radostí lze konstatovati, že na večírek dostavili se v hojném počtu krom Slovinců též akademikové Srbové a Chorvati v nerušené shodě, jakož i že večer vynesl pokladně akad. kroužku pěkný výtěžek.

Velmi krásné pohlednice vydal ústřední výbor S. P. Družstva. Jsou to pohledy na Lublaň s vrchu Rožnika a na hrad lublaňský dle akvárelů paní Ludmily Mankočové z Terstu, dále rozhled s Rožnika na Saviňské alpy a Šmarnou Goru, pak ostrůvek v jezeru bledském dle akvárelů p. Viktora Foerster. Všechny tyto pohledy jsou velice krásné, zdařilé v perspektivě a reprodukce jejich v sytých barvách je ke cti našeho domácího ústavu pp. Husníka a Häuslera. Ochotou ústředního výboru je možno zaopatřiti si je při večerech našeho odboru nebo u pokladníka odboru p. Dr. St. Prachenského, Zderaz č. 1947, za cenu 10 h; celá serie stojí 60 h.

Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 1 zl. 50 kr., pro členy klubů turistických 1 zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 16.

Dopisy týkající se administrace „Alpského Věstníku“, buďtež adresovány: Praha-III., Kampa 513.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjmajíc červen, červenec, srpen, září.

Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného).